

ДРУШТВО ФИЗИЧАРА СРБИЈЕ
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ И СПОРТА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Задачи за регионално такмичење из физике ученика основних школа
школске 2000/2001. године
VIII разред

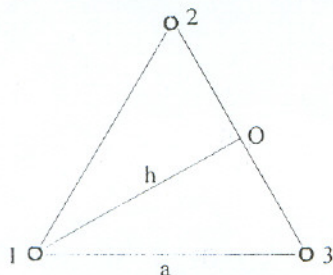
1. Растојање између две хоризонталне плоче је $d = 1 \text{ cm}$, а напон између њих $U = 800 \text{ V}$. Између плоча лебди капљица масе $m = 10^{-11} \text{ kg}$. Колику количину наелектрисања садржи капљица? (Млади физичар бр. 69) (поена 20)

2. Три проводне куглице једнаких димензија су распоређене у теменима једнакостраничног троугла (види сл. 1). Куглица 1 је наелектрисана са $q_1 = 4 \text{ nC}$, док су остале две ненаелектрисане. Проводном нити се споје куглица 1 и 2, а затим се одспоје. Онда се том нити споје куглице 2 и 3 и одспоје. На крају се споје куглице 1 и 3 и одспоје. Наћи потенцијал електричног поља у тачки О. Дужина странице износи $a = 10 \text{ cm}$. Међусобни утицаји наелектрисаних куглица, као и капацитет нити се занемарују. (поена 20)

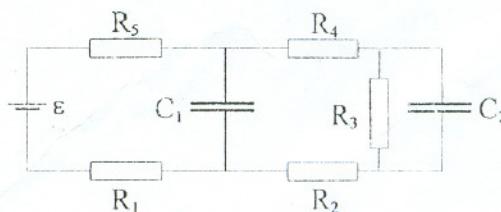
3. Одредити количине наелектрисања на кондензаторима (види сл. 2), ако је $R_1 = 10 \Omega$, $R_2 = 20 \Omega$, $R_3 = 30 \Omega$, $R_4 = 40 \Omega$, $R_5 = 50 \Omega$, $C_1 = 1 \mu\text{F}$, $C_2 = 2 \mu\text{F}$, а електромоторна сила извора износи $\varepsilon = 4.5 \text{ V}$. Унутрашњи отпор извора занемарити. (поена 20)

4. Електрична локомотива вуче вагоне равномерно, брзином $v = 60 \text{ km/h}$. Укупна маса локомотиве и вагона износи $m = 500 \text{ t}$. Колики рад изврше мотори локомотиве на хоризонталној прузи дужине $l = 100 \text{ km}$, ако је коефицијент трења приликом кретања $\mu = 0.01$? Колика је средња снага коју развијају мотори и колика је струја која тече кроз вод за напајање локомотиве, ако је напон напајања $U = 25 \text{ kV}$? Колики је утрошак електричне енергије на датој дужини пруге, изражен у kWh? (поена 20)

5. Сочиво жижне даљине f_1 даје јасан лик предмета на заклону који је удаљен три жижне даљине од тог сочива. Ако се уместо овог, стави друго сочиво, тако да је однос жижних даљина $f_1 : f_2 = 2$, потребно је заклон приближити сочиву за $\Delta x = 22.5 \text{ cm}$, да би лик био опет јасан. Колика је жижна даљина првог употребљеног сочива? (поена 20)

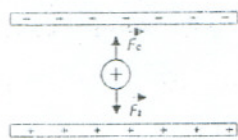
Слика 1.

Слика 2.

Задатке припремио:
Рецензент:
Председник комисије:

мр Срђан Ракић
мр Андријана Жекић
Проф. др Надежда Новаковић

1. На капљицу која лебди између плоча кондензатора делују сила Земљине теже интензитета $F_g = mg$ (5п) и електрична сила

интензитета $F_c = \frac{qU}{d}$ (8). Из услова задатка следи да је

$mg = \frac{qU}{d}$ (4п), односно да је тражена количина наелектрисања

$$q = \frac{mgd}{U} = \frac{1}{8} \cdot 10^{-14} \text{ C} \quad (3\text{п}).$$

2. У првом спајању куглица 1 предаје половину наелектрисања куглици 2 тако да је стање: $q_1' = \frac{q_1}{2}$; $q_2' = \frac{q_1}{2}$; $q_3' = 0$ (3п). У другом спајању куглица 2 предаје половину свог

наелектрисања куглици 3 тако да је ново стање: $q_1'' = \frac{q_1}{2}$; $q_2'' = \frac{q_1}{4}$; $q_3'' = \frac{q_1}{4}$ (3п). На крају

се изједначавају потенцијали куглица 1 и 3, тако да је коначно стање: $q_1''' = \frac{3q_1}{8}$; $q_2''' = \frac{q_1}{4}$;

$q_3''' = \frac{3q_1}{8}$ (3п). Потенцијал у тачки О износи: $U = U_1 + U_2 + U_3 = \frac{kq_1}{a} \left(\frac{\sqrt{3} + 5}{4} \right)$ (9п). Заменом

бројних вредности добија се $U \approx 606\text{V}$ (2п).

3. Укупна струја која тече кроз електрично коло износи: $I = \frac{\varepsilon}{R_1 + R_2 + R_3 + R_4 + R_5}$ (4п), тј.

када се замене бројне вредности $I = 30\text{mA}$ (1п). Напон на кондензатору C_1 износи:

$U_1 = I \cdot (R_2 + R_3 + R_4)$ (4п), тј. $U_1 = 2.7\text{V}$ (1п). Одавде је количина наелектрисања $q_1 = U_1 \cdot C_1$

(2п), тј. бројно $q_1 = 2.7\mu\text{C}$ (1п). Напон на кондензатору C_2 износи: $U_2 = I \cdot R_5$ (4п), тј.

$U_2 = 0.9\text{V}$ (1п). Одавде је количина наелектрисања $q_2 = U_2 \cdot C_2$ (2п), тј. $q_2 = 1.8\mu\text{C}$ (1п).

4. Сила која се противи равномерном кретању композиције износи $F_r = \mu mg$ (4п) и износи $F_r = 5 \cdot 10^4 \text{ N}$ (1п). Рад који изврше мотори на датом делу пута износи $A = F \cdot l$ (4п),

тј. $A = 5 \cdot 10^9 \text{ J}$ (1п). Снага коју развијају мотори износи $P = \frac{A}{t} = \frac{A}{l/v} = \frac{A \cdot v}{l}$ (4п), тј.

$P = 833.3\text{kW}$ (1п). Струју која тече кроз доводни вод добијамо као $I = \frac{P}{U}$ (2п), тј. $I = 33.3\text{A}$

(1п). Утрошена електрична енергија изражена у kWh износи: $E = \frac{A}{1000 \cdot 3600} \approx 1389\text{kWh}$ (2п).

5. Важе релације $\frac{1}{p_1} + \frac{1}{l_1} = \frac{1}{f_1}$ (4п), као и $\frac{1}{p_1} + \frac{1}{l_1 - \Delta x} = \frac{1}{f_2}$ (4п). Одузимањем друге

једначине од прве добијамо $\frac{1}{l_1} - \frac{1}{l_1 - \Delta x} = \frac{1}{f_1} - \frac{1}{f_2}$ (4п). Сређивањем овог израза и уврштавањем

односа $\frac{f_1}{f_2} = 2$ (1п), као и да је $l_1 = 3f_1$ (1п), добија се $\frac{\Delta x}{9f_1 - 3\Delta x} = 1 \Rightarrow f_1 = \frac{4\Delta x}{9}$ (5п).

Заменом бројне вредности добија се $f_1 = 10\text{cm}$ (1п).